

ГРОМАДА

Ця стаття знаходиться у першому в Україні енциклопедичному виданні, покликаному створити всебічне та ґрунтовне уявлення про стан сучасної політичної науки, її категоріальний апарат, про загальноприйняті та альтернативні теорії та підходи. Читачі мають змогу ознайомитися з ідеями найвидатніших представників політичної думки, зрозуміти місце і роль відомих гравців на політичній арені, глибше осягнути сучасні політичні тенденції. Авторами статей є фахівці з України, Росії, Польщі, Франції, Канади, США.

Для фахівців, викладачів та студентів, всіх, кого цікавлять соціально-гуманітарні науки.

ГРОМАДА (суспільство, світ, община) — нова якість суспільства, де люди самоорганізувавшись щоденно керуватимуть справами свого будинку, своєї вулиці, свого міста, своєї країни. Таке управління державними справами здійснюватиметься через скоординовану мережу самоврядних громад. Це є однією із форм фактичного народовладдя.

Більш вживаним є термін «сільська громада» — цілісний соціально-економічний і правовий організм, який за своїм змістом посідає виняткове місце в історії українського селянства і національної культури загалом. У пошуках витоків общини (громади) дослідники сходяться на тому, що сліди її слід шукати в сивій давнині, коли плем'я складалося з окремих сімейних спільнот. Індивідуальні сім'ї гуртувалися в общини, які в історичних джерелах відомі під назвами «верв», «мир», рідше «люди», «село». Найдавніші письмові свідчення існування громади знаходимо в «Руській Правді». Упродовж історичного розвитку громада набувала різного соціального і правового змісту.

Ознаки сільської громади виявлялися насамперед у наявності визначеної території, виборного голови й інших членів громадського правління («уряду»), суду, спільного нерухомого майна, певних доходів і витрат. Не менш важливими були моральні засади, задля яких відбувалося гуртування в одну спільноту: кругова порука, колективна відповідальність за кожного члена, за порядок і правопорушення, що могли статися на території громади.

До кінця XV ст. її члени були особисто вільними, володіли земельними наділами, мали свої двори, необхідні знаряддя праці, і це позначилося на формуванні своєрідної соціальної психології та свідомості. Духовне життя сільських громад значною мірою розкривалося через ритуальні дії, ігри, розваги під час календарних та сімейних свят.

Важливим інститутом суспільства були молодіжні громади. У селах різних регіонів України громади молоді ділилися на дівочі й парубочі. Парубоча громада мала ватажка — «старшого парубка», «отамана», «вожая», який часто мав помічника і скарбника. У дівочих громадах старша звалася «отаманкою», «березою», «маткою». Молодіжні громади влаштовували вечорниці, досвітки, «грища», «вулиці», різні спільні забави, проводили святково-обрядові дійства в дні календарних свят. Ватажки мали керувати організацією таких розваг, проведенням обрядів, боронити інтереси молоді перед сільською владою, вирішувати непорозуміння.

Сьогодні розуміння Громади отримало нового звучання й смислового навантаження — це простір творення якісно нового ефективного та гармонійного суспільства — суспільства-громади: рушійної сили та ядра суспільної активізації, яка призвана надати імпульс, організувати та скоординувати суспільство. Це можливість об'єднатися та спілкуватися з однодумцям, допомагати один одному та отримувати допомогу й захист від Громади. Прототипами такої громади слід вважати ліберально-буржуазні культурно-просвітницькі організації української інтелігенції, що виникли після селянської реформи 1861. Вони існували в 1860—1890-х рр. в Києві, Харкові, Полтаві,

Чернігові і ін. містах; легально і нелегально видавали літературу українською мовою, організовували недільні школи, збирали фольклор тощо.

Основним завданням Громади слід вважати:

- спільне творення простору безпеки, добробуту та самореалізації кожного українця, де звичайні люди можуть робити надзвичайні, потужні зміни, бо вони правильно організовані та володіють знаннями та ефективними інструментами для діяльності;
- забезпечення фізичної безпеки та безпеки приватної власності, збереження здоров'я, екологічного чистого довкілля, забезпечення достовірної (правдивої) інформації;
- гідного рівня життя, заможності, психологічного комфорту у стосунках в сім'ї, з друзями та оточуючими;
- можливості отримати якісну освіту, працювати за здібностями та покликанням із задоволенням, розвивати таланти, формувати відчуття внутрішньої свободи.

Першим кроком в розбудові суспільства-громади є пошук лідерів нової якості — успішних людей, які мислять по-новому, які вже діють на благо України і готові взяти на себе відповідальність за побудову цього якісно нового суспільства.

Другим кроком є об'єднання цих людей і шляхом самоуправління громад початок творення якісно нового суспільства, яке знатиме чого прагне і куди йде, де живуть здорові і вільні люди, які виховують щасливих дітей.

Розвиток суспільства-громади, як представляється, повинен базуватися на наступних принципах:

1. Пріоритет суспільних інтересів: інтереси українського суспільства в цілому вищі за інтереси окремих організацій, індустрій, політичних партій чи певних груп громадян.
2. Єднання: тільки шляхом координації та консолідації інтелекту, сил, матеріальних та нематеріальних ресурсів великої кількості людей можна впливати на суспільство та досягати реальних змін.
3. Конструктивізм: ми творимо (будуємо) нове, а не просто критикуємо та руйнуємо існуюче, не пропонуючи нічого нового.
4. Незалежність: Українська Громада є самодостатньою організацією і не залежить від будь-яких політичних сил, партій чи блоків, так само, як і від будь-яких олігархів, бізнес угруповань чи урядових організацій.
5. Прозорість: інформація про всі аспекти діяльності Української Громади є відкрита для членів Громади і суспільства в цілому.
6. Відповідальність: кожен член Української Громади відповідально ставиться до виконання добровільно взятих на себе обов'язків, є високоорганізованим та дотримується дисципліни.

Література

1. Иванишев Н. О древних сельских общинах в Юго-Западной России. — Киев, 1863. — С. 17.
2. Довнар-Запольский М. Западнорусская сельская община в XVI в. — Санкт-Петербург, 1897. — С. 21.
3. Сільська громада та громадський побут. — Режим доступу: <http://litopys.org.ua/istkult2/ikult208.htm>. — Назва з екрану.
4. Українська громада. — Режим доступу: <http://ukrhromada.org/ua/about/hromada-shortly/>. — Назва з екрану.